

શ્રી નંદદાસ લોગીલાલ શાહ

સંપાદક:— શ્રી નંદદાસ લોગીલાલ શાહ

પ્ર કુ શ ક

શ્રી રામકૃષ્ણ સેવા સમિતિ, અમદાવાદ.

ક્ર. ૪૮૦

પ્રકાશકેનું નિવેદન

“શ્રી ગંગાચરણે” ના લેખક પોતે અજ્ઞાત રહેવા માગે છે. આ લેખકનાં બીજાં કાવ્યો “તુજ ચરણે”, “મનને”, “હૃદ્ય-પોકાર”, “જીવન-પમલે” પ્રસિદ્ધ થયાં છે; અને જનતા તરફથી તેમને હીક આવકાર મળ્યો છે. આશા છે કે આ કાવ્ય પણ તેજ પ્રમાણે આવકારલાયક થશે.

આ કાવ્યની પ્રરતાવના જાહેરિતા વિવેચક શ્રી. અનંતરાય રાવળે લખી આપી અમને ઉપકૃત કર્યા છે.

નેટ વહિ અગિયારસ
યોગિની એકાદશી }
સં. ૨૦૦૧
તા. ૫-૭-૪૫

શ્રી રામકૃષ્ણ સેવા સમિતિ

પ્રકાશકો:-

વિષણુપ્રેસાહ રતનરામ ઠાકોર,
શ્રીરામકૃષ્ણભુવન ગુજરાત સોસાયટી-અમહાવાહ.

રસિકલાલ વાસુદેવ મહેતા,
સાંકડીશેરી, દાજુરાની પોળ-અમહાવાહ.

માનદમંત્રીઓ, શ્રી રામકૃષ્ણ સેવા સમિતિ-અમહાવાહ.

પ્રકાશક-શ્રી રામકૃષ્ણ સેવા સમિતિ, અમહાવાહ.

શ્રી ગંગાજી રસો

સંપાદક : શ્રી. નંદલાલ ભેણિલાલ શાહ

ક્ર. ૦-૫-૦

પ્રકાશક : શ્રી રામકૃષ્ણ સેવા સમિતિ, આમદાવાદ.

આવृત્તિ ૧ લી

પ્રત ૧૦૦૦

સુને ૧૬૪૫

શ્રી વીરવિજય પીનિંગ ગ્રેસમાં, હૈસાઇ મગનબાઇ છોટાભાઇયે છાપ્યું.
૩૦ સલાપોસ કોસરોડ, 'ભક્તિમાર્ગ કાર્યક્રમ' અમદાવાદ.

-: એ બોલા :-

ગંગામાને આ સ્તવનાંજલિ હિમાલયની યાત્રા શરૂ થતાં પહેલાં થાડી લખેલી ને બાકીની યાત્રા પૂરી થતાં લખાયેલી છે; એમાં કશું અસાધારણપણું નથી. પોતાની માને ખાળક જેમ સ્વાભાવિકપણે અને સૂરળપણે સંખોધે તેવું આ લખાણું છે, તેમ છતાં, કોઈ શ્રદ્ધાળુને એમાં કંઈ તાત્ત્વ જેવું લાગશે તો તે લક્ષ્ણ - હૃદયની તેવી ભાવનાનું જ પરિણુંબ હુશે.

આ પુસ્તિકામાં મહત્વે કરીને જે છંદ છે તેમાં પહેલા લાગના છ અક્ષરો શિખરિણી છંદના છે, ને બાકીના મંદાકાન્તા છંદના છે, એમ એ છંદનો મેળ મેળવીને કોઈ નવો છંદ બનેલો છે, તેથી એનું નામ શિખરિણી - મંદાકાન્તા વાચકે ગણુવાનું છે. લખનાર એ વિષયના બિલકુલ તજરૂર નથી, તેથી ભૂલ હોવા પણ સંભવ હોઈ શકે.

અંતમાં આ સંસ્થાને આ ‘શ્રી ગુંગાચરહો’ છાપવાનું
સ્વીકારી મને ઉપકૃત કર્યો છે તે ખદ્દાં આલાર માની
વિરમું છું.

પૂ. પ્રાધ્યાપક શ્રી. અનંતરાય રાવળે આની પ્રસ્તા-
વના લખી આપીને અમને ખધાં સ્વજનોને ઉપકૃત કર્યો છે
એવું કહું તો તે હૃદયની લાવનાને બ્યક્તા થવા પૂરતું યોગ્ય
ન ગણ્યાય. એમણે અમને ખધાંને ઋણી ખનાંયાં છે. સાચી
રીતે તો એમને હૃદયનો સહલાવ જ આનું પ્રેરક ખળ છે.

૬ : ૭ : '૪૫

નંદલાલ ભોગીલાલ શાહ.

પ્ર સ્તા વન

અત્યાર અગાઉ પ્રગટ થએલાં ‘મનને’, ‘જીવનપગલે’ અને ‘હૃદયપોકાર’ એ ત્રણ લધુ પુસ્તકોના સાધુચરિત લેખકની આ કૃતિ એમની તાજેતરની હિમાલયયાત્રાની પ્રસાદી છે. હિમાલય પર એમણે કરેલું ગંગોત્રીદર્શન આ કાબ્યનું નિમિત્ત કે પ્રેરકૃષ્ણ બન્યું છે. ભગવતી ભાગીરથીનું આ મહિમનરતોત્ર છે.

ગંગામૈયાના પુરુધર્શને કવિને ઉપજતી પ્રસન્નતા અને કૃતાર્થતાના ઉદ્ઘારથી સ્તોત્ર શરૂ થાય છે અને પછી અન્ત લગી એના ઉદ્ઘાતાના ભક્તિભાવનું એ વાહન બને છે. ‘મનને’ ભરી સાધકનું આંતર મંથન અને ‘જીવનપગલે’માં કવિની જ્ઞાનદૃષ્ટિ ॥ વ્યક્તા થએલ છે, તો આ ‘શ્રી ગંગાચરણે’ તેમના ‘હૃદયપોકાર’ની માર્ક ભક્તિના ભાવનું કાબ્ય છે. જે હે એ પાછલાં એ કાબ્યો વચ્ચે એક સૂક્ષ્મ લેછ રહેલો છે. ‘હૃદયપોકાર’માં ભક્તા સાધકની વ્યાકુળ પ્રાર્થના કે આત્મ પુકાર છે, જ્યારે ‘શ્રી ગંગાચરણે’માં

એને ને લોહતુ હતુ તે મળો અથા પછીની અનોભૂમિકાનું દર્શાવ્ય છે. આ દર્શિયો જેવું હોય તો કહેવાય કે 'મનતે' અને 'હૃદયપોકાર' એના કટૌતીની આગલી દ્વારાની અને 'જીવનપ્રમલે' તથા 'શ્રી ગંગાચરણે' એમની કંઈક કૃતાથું કે વધુ જાણુકાર દ્વારાની કૃતિએ તરીકે એકખીલથી જુદી પડી જાય છે.

પણ 'શ્રી ગંગાચરણે'ને અક્ષિતાબ્ય કે સ્તોત્ર કહ્યું એનો અર્થ એ નથી કે એમાં એના કટૌતીની જ્ઞાનદર્શિ નિર્ણય રહી છે. કટૌતે મન ઈશ્વરસાક્ષાત્કાર માટે જ્ઞાન અને અક્ષિત એ એ સાધનોના નોખા ચોકા અર્થ વગરના છે. એ તો બંનેના સુયોગના હિમાયતી છે:

'લીનું રાખે નેચો મન હૃદયને જ્ઞાન-અક્ષિતથી તુંમાં,
અતાવે છે એને તુજ સ્વરૂપની આપ પ્રત્યક્ષ લીલા.' (પૃ. ૧૭)

હા, એટલું ખરું કે એકલા કોરા જ્ઞાનના કરતાં અક્ષિતના એ વધુ પ્રક્ષપાતી છે. એથી જા:-

'ન રંગાયે બુદ્ધિ જહીં સુધી ખરી અક્ષિતના રંગથી તે,
ન માને આવે તે મહદ્દ ખપમાં પૂરી પિછાનવાને;
કચેરે કોરી બુદ્ધિ થકી જનનીની ખાલી વાતો, ન પામે,
રહ્યો ખાંડાધારે પથ, મરળવા શૂર જે અકત પામે.' (પૃ. ૨૩)

એમ તેઓ કહે છે. પણ આ કાવ્યમાં તો એમની જ્ઞાનદર્શિએ સારો ક્ષાળો આપ્યો છે. નરસિંહરાવે જેમ 'ઇશ્વરકરુણા ખરે,
વહી આ નહીસ્વરૂપે' કહી પાઠણુને પાછર વહેતી કુમારી સરસ્વતીને મૂર્તિમંત ઈશ્વરુપા તરીકે જોઇ અને વર્ણવી, તેમ આપણું કવિએ

ગંગાને 'રથૂલ જલ તણા માત્ર ખાલી પ્રવાહ' (પૃ. ૫) તરીકે
જોઈ નથી, પણ

'હુલરો ને લાઘો રૂપ અવનવાં માડી ! તારાં બધે છે,
અધાંનામાં મા ! જે સળુવન લર્યું પ્રાણુચૈતન્ય તું તે; (પૃ. ૫)

એમ સંખોધી અને 'રહેલી આ ગૂઢ સંકળ રથૂલમાં
સૂક્ષ્મ કુવી અગ્રય !' (પૃ. ૨૧) એમ કહી સ્તવી છે. કાવ્યમાંની
મા કે જનની તે ગંગા એ તો રથૂલ અને પ્રાસંગિક વાચ્યાથી માં જ,
ખાડી તો તે છે સચરાચર વિલસતી વિશ્વની તંત્રસંચાલિકા પુરમ
દિવ્ય મહાશક્તિ વિશ્વજનની. કવિની ગુનદિષ્ટિએ જ ગંગામાં એમને
વિશ્વજનની 'મહામાયા' (પૃ. ૬-૭) નાં દર્શાન કરાયાં છે, અને
પરિણામે, ગંગાને સ્તવતાં જગન્માતાનું જ સ્તવન એમની પાસે
ગવડાયું છે. વાચકોએ કર્તાની નજરે એમના કાવ્યને વાંચતું જોઈશે.
તો જ કર્તાને અભિપ્રેત ભર્મ અહી શકાશે.

આખા કાવ્યમાં કવિએ એ વિશ્વજનનીનો અને તેના શરણુનો
મહિમાં જ ગાયો છે. માતા વિના એકે અણુ પણ ખાલી નથી.
એની જતિ અકળ છે. એની શક્તિધી, જ જગત ને માનવીના વ્યવ-
હાર ચાલે છે :

'હુદે આકર્ષાયા વગર ન રહ્યું તું થકી માડી ! કોઈ,
નચાવે તું સૈને ખણર પણ રે' કોઈને કૈ ન એની;
ઇશારે સૌચાલે તુજ નચનના માનવી ચંત જોમ,
મહામાયા એવી સુજ જનનીને કોટિ કોટિ પ્રાણુમ.' (પૃ. ૭)

અને એ કેવી દ્યાળું છે !

‘પહેળા મા હાથો કરી કરી ચહે બાળને ચાંપી લેવા,
જુઓ ! માડી કેવી તલખ તલસે ખાળ કાજે હૃદેમાં ; (પૃ. ૧૧)

x

x

x

‘જવાનું મા પાસે ઢીંચણું ધસડી જે કરે પ્રેમલાવે,
લઇ એને ચાંપી હૃદયસરસો માડી લક્ષ્મિનારી રંગો.’ (પૃ. ૧૨)

સંસારના ત્રિવિધ તાપમાં ને અમે તેવી મુશ્કેલીમાં ઘેરાયેલો
હોય છતાં માનવી જે એને સાછ કરે તો તરતજ તેની વહારે
હોય એવી કૃપામયી છે. પણ મા કસોટી ય ધર્ણી કરે એવી છે.
બાળક ભૂલ કરે તો એને શિક્ષા કરવા જેટલી નિષ્ઠુર પણ બને છે.
એની પાસે તપશ્ચર્યા વિના પહેંચાય એવું નથી. આધ્યાત્મિક સાધ-
નાનું કપરાપણું તો એક શિખર મહામહેનતે ચડયા ત્યાં એની પછી
આપણી હિંમતને પડકારતું વધુ જાંચું શિખર આવે એવું છે (પૃ.
૧૫, ૧૬). છતાં આડીની કૃપા યાચી હોય ને તે મળો હોય તો
બધું પાર જિતરે છે. સ્થૂલ તેમ સૂક્ષ્મ આધ્યાત્મિક ચઢાણના અર્થમાં
લૂલાને ન ભૂલેલાને જિરિશિખરે ચઢાવનારી તે દ્યામયી છે. પણ
‘વિના ચાહ્યા કોને જનતી ન ભળે, મૂલ્ય આપ્યા વિના તે.’ એ
મૂલ્ય તે ‘અન, અતિ, અહં’, ચિત્ત ને પ્રાણું’ માથી રંગાયેલાં
રાખી, એની શક્તિ વિના પોતે તણુખદુંય હલાવવા શક્તા નથી
એમ જાણી, પોતાનું અહં વિસરી, અનન્યબાવે ભાને શરણે જવું તે.

‘હુશે જેમાં મારું હિત જરૂર તે આપ મેળે જ હૃદો,
લરેંસાથી સૂતો તુજ પર, હું તો સહેઠ તાણી જ હૈયે.’ (પૃ. ૨૨)

એ લાવથી માતું શરણ અહેનારને પછી મા કામધેનુ જ
ખને છે. (પૃ. ૨૧).

‘જગો જેને ભાયે નિજ જનનીના પ્રેમરું છત્રછાંય,
બધી વાતે એના જહીં તહીં બધે સર્વ પોણાર થાય.’ (પૃ. ૧૨)

x

x

x

‘અહું મૂકી પૂરું શરણ તુજમાં જે રહે પ્રેમલાવે,
ખતાવે છે લીલા તુજ રમતની એહુને મુક્તરંગે.’ (પૃ. ૧૩)

એના પ્રેયશ્રેયની બધી શીકર પછી માજ કરે છે. કવિને
આ વાતની એટલી તો સ્વાનુભૂત ખાતરી છે કે આટદું ન
સમુજ્જનાર સંસારી જનો પ્રત્યે કકળી જાડી,

‘અરે હુઃખી લોકો ! હુઃખ મહીં સડી કાં રહ્યા છો નકામા ?
જાલી છે પ્રત્યક્ષે જનની સમીએ, સાદ એને ન હો કાં ?
પડેલાં હુઃખોમાં જનની સ્તવશો, રે’ ટકી તે જ જાલો,
છતાં માને કોઈ સમરણ ન કરે, મા બિચારી કરે શું ? ’ (પૃ. ૮)

છતાં માને કોઈ સમરણ ન કરે, મા બિચારી કરે શું ? ’ (પૃ. ૮)
આમ તેમને સંભળાવે છે. સંસારીઓએ તો કરવાનું છે આટદું જ :
જીવનમાં ભળી હોય તે પરિસ્થિતિમાં ગ્રામ કર્તાંથને ‘મળેલું’ એ ક્ષેત્ર
નિજ જનનીની ભક્તિકુરું’ ગણી (પૃ. ૬ પહેલા એ શ્લોક, પૃ. ૧૮
છેદલા એ શ્લોક), મન ને હૃદ્યની ભૂમિકા શુદ્ધ કરી (પૃ. ૨૦,
ચોથો શ્લોક), મા પાસે જ જાલી છે માની એનામાં શ્રદ્ધા ને ભક્તિ
વધારવાં. કવિએ આ બધું બહુ ઉત્સાહપૂર્વક ને આત્મપ્રતીતિના
રણકાર સાથે કહ્યું છે.

કાવ્યમાં આત્મલક્ષી ઉદ્ગાર ધણું છે. એનું કારણ છે. કિંતુ પોતે જે કંઈ, ઉપર તારબ્યું તેવું, કહે છે તેના પોતે અનુભવી છે. એમનું હૃદય ભક્તાનું અને શાનીનું છે. ગંગોત્રીના દર્શાન વેળા ને પછી જે સંવેહન એમને થયું તેને વ્યક્ત કરવા અને ભગવતીનું કૃતજ્ઞભાવે ભાવાદ્ર સ્તવન જાવા તો આ કાવ્યનો જન્મ છે. અંગા-
દર્શાને થતો આનંદ અને કૃતકૃત્યતાનો ભાવ, માની કૃપાવિષ્ટનો
અનુભવ, પોતાનો શરણુભાવ, માની કૃપાના ભાગી ઘનવાથી ઉપજતી
ખુશાલી અને ખુમારી, મા જે અનુભવો કરાવે છે એનાં અનેક
સૂચનો, કાવ્યમાં વારંવાર ગહુગહુકંડે થતું જણાતું માને સંખોધન
અને તેની અમીદવિષ્ટની થતી યાચના—આ ઘધામાં ભક્તકવિ પોતાના
હૃદયને જ ઠાલવે છે. ધરીક પોતાના હૃદયભાવોને આમ વ્યક્ત કરે, ધરીક
સ્વસ્થ ચિત્તે માતૃમહિમા અને શરણમહિમા ગાય, ધરીક સંસારી
જનોને ઉપહેશ આપવા મંડે, ધરીક ભાડીને સંખોધવા મંડે, એવું કવિએ
આ કાવ્યમાં કહ્યું છે. વળી, પોતે કેવા તો અધમ કે જડ કે પામર હતા
અને સુતિવિષય હેવે પોતા પર કેવી કૃપા કરી એ દર્શાવતા ઉદ્ગારો
જે ભક્તિસ્તોત્રોમાં સ્વાભાવિક હોય છે તેવા આ કાવ્યમાં ય અવારનવાર
વચ્ચમાં તેમ અંતના શ્લોકામાં ય છે. ભક્તિસ્તોત્રની આપણે ત્યાંની
પ્રણાલિકા આ રીતે આ કાવ્યે પૂરી પાળી ગણ્યાય. એક ખીજ રીતે
જોઈએ તો, કાવ્યમાં આવતી શરણુભાવની સૈઙ્હાનિક વાતનું યથાયોગ્ય
મૂર્ત્ય દિશાન્ત કે ઉદાહરણ ઘની જાય છે તેના ક્ષેખકનો જ તેમાં વ્યક્ત
થતો શરણુભાવ. અને આમ કવિ પોતે જે કંઈલાએ છે તેના અનુભવી
છે તેથી એમણે લખેલી એકેએક પંક્તિ સાર્થ અને સાચી માનવાની છે,
વાચ્યાર્થમાં તેમજ તેના વ્યાપક સુદ્ધમ અર્થમાં. એમણે જ્યાં સંચાર

કુશો છે તે પ્રહેશમાં પગલાં જૈના થયાં હશે તેઓને આ કહેવું પડે સેમે નથી. થતા સાધકોની શ્રજ્ઞાને દૃઢાવે અને તેમનો પંથ અજવાળે એવી સ્મૃતિનસામની પણ આ કાબ્યમાં સારા પ્રમાણુમાં છે.

પણ ‘શ્રી ગંભાયરષ્ટે’ના લખનારને હું ‘કવિ’ ‘કવિ’ કેમ કહ્યા કરતો હોઈશ? એમણે પોતે કવિયશ પ્રાથ્યો નથી, કે કવિ તરીકે પોતાને માન્યા કે ગણ્યાંબ્યા નથી. ‘જ્ઞાનીને કવિમાં ન ગણીશ’ એ અખાતી પંક્તિ અહીં યાદ આવી જય છે. પછી કે કવિતા તો એમને મન સાધન છે, એમનું સાધ્ય તો છે અંદર નિરૂપાયેલ ભાવની વ્યક્તિ (expression)જ. એના પર નજર રાખનારને માટે જીવનસંસ્કારફુદ્ધિતિકર સામની અહીં એછી નથી. કાબ્યકલાની કે શુદ્ધ સાહિત્યની દૃષ્ટિએ આની આંકણી કરવાની જરૂર જ નથી. એમ છતાં શિખરણી-મંદાકાન્તાના મિશ્રણનો એમણે પોતાના ભાવકથનને માટે કરેલો પ્રયોગ નોંધપાત્ર ગણ્યાય તેવો છે. છંદ કરીને અનાયાસસિદ્ધ છે અને તજજી એ નથી એમ જલે કહેવાયું, પદરચના પર એમનો કાખૂ ધણેલો ને સારો છે. એમની આગલી કૃતિએ પણ આના સમર્થનમાં ટાપણી પૂરશે. જપમાળાના ૧૦૮ મણુકા અને મેર જેવા આ કાબ્યના ૧૦૯ શ્લોકાની પદરચના સરળ અને પ્રવાહી છે, અને તે સારા એવા પ્રમાણુમાં. શાખ્દો જરૂરી તેટલા જ અને સાદા તેમજ વિશાદાર્થ છે, અને વાક્યાન્વય કૃત્યાંય સંકુલ કે કિલણ નથી.

અને આમ છે એટલે, ખરી રીતે તો આ કૃતિને એને માટે શંકારપદ અધિકારવાળા બહારના માણુસની પરિચાયક પ્રસ્તાવનાની જરૂર જ નથી — નહોતી. પણ એ બહારને એનું વાચનમનન જે કંઈ

લાભ આપે એ ખાટી લેવાના લોભે આ લખી આપવાની મેં
ધૃત્તા કરી છે. બાકી તો, જે ખરનો માલ પાછળનાં પાનાઓમાં છે
એના ગ્રાહકોની ધર્મક્ષેત્ર ગણુંતા આ દેશમાં તાણુ હોય
નહિ. તેમ વળા, શ્રી રામકૃષ્ણ સેવા સમિતિની જે કંઈ છે તે
પ્રચારશક્તિ પણ

‘હુશે જે સંઘસાવી, મુજ જનનીની લક્ષ્ણિતાનું તત્ત્વ લેશે’

એમ કરીએ જેમને માટે કંદું તેવાઓને ખારણે એને પહેંચાડી
હેશે. એટલે, મારે તો એટલું જ ધર્મચરાનું કે જે હેતુથી ‘શ્રી
ગંગાચરણે’ના શષ્ટ્રો નીકળ્યા કે તેમાં સ્તુતિવિષયભૂત જગજગન-
નીએ પ્રેર્યા છે એ સિદ્ધ થાઓ.

અનંતરાય મ. રાવળ

निभिते जेनाथी हिमगिरि ताण्ही लक्ष्य-यात्रा थहु ने
निभिते जे व्यक्त थहु प्रभु कृपा आकरा सौ प्रसंगे,
निभिते जेनाथी अणु-वचनन्तु श्रीटर्यु, ते पाहपदे
—धरुं जेवी तेवी जननी ताण्ही आ अंजलि ओष खाने.

નવાજ્યો શો ભાવે જનર્ની મુજ બણ્ણે જગ મળી !
નવાડ્યો પ્રેમથી તમ લોની અમીની નજરથી,
વસેદો છાનો જે મુજ રસિક ઠાલો તમ હૃદે
—કૃપા એણે કેવી મુજ પર કોધી, કેમ કથું તે ?

સદ્ગ ઠાલા રે'ને મુજ મન હૃદે પ્રાર્થના એટથી છે,
તમારાથી ભીતું મુજ મન થને પ્રેમભાવે વિશેષ;
તમારા હૈયાના પ્રણ્યુય-રસના પ્રેમ-સિન્ધુ પ્રલુ જે
—કૃપા મારા જેવા પર છલકતી નિત્ય વર્ષાવને તે.

કશું ઓદ્યા સાખું નવ નોરખશો, પાલું પૂરો હું તો છું,
તમારામાં મારું મન શમવનો, જાણું પોતાનું છોડું,
શિશુને તો ઓદ્યાં કરવું ગમતું, વાત પોતાની હંકે,
અડાશો છોને હો પણ જનર્નીને ઉર તે ઠાલું લાગે.

સદ્ગ એવો માશું તમ હૃદયનો પ્રેમનો ભાવ ભીજો,
લિખારી હું તો છું, પ્રણ્યુય-રસની ભીખ માગ્યાં કરું છું;
તમોને સંભારી તમ સ્મરણુને તે પ્રલુપાદપદો
—સમર્પું છું ભાવે, સમર્રો સમર્રો હૃદે અક્રિતભાવે પ્રલુને.

લેણુ ગમાર સરખા મુજને નવાજ્યો,
લેણુ કૃપા-કર દઈ જગમાં અઠાવ્યો;
એવા તણ્ણા ચરણુની ધૂળની થ ધૂળ,
જો હું ખની શકું તદા મુજ જીંદું ધૂન્ય.

તા. ૨૩ : ૫ :: '૪૫

કંઈ શા રોજોથી મુજ તન પીડાકારી જ હતું,
પ્રતાપે જેનાથી પણ, શિખર લારે ચર્દી શક્યું;
કૃપાથી જેની સૌ મન સહી શક્યું ક્રષ તનતું,
લખી તેને યાચું શરણ પદમાં રાખુ લૈન તું.

શ્રી ગંગાચરણો

મળી ગંગા માતા પછીથી પરવા શી રહે રાંકને આ ?
 મહ્યા કેડે માતા કંઈ જ પરવા શી રહે ભૂખની ત્યાં ?
 શિરે માતા કેરા કર-કમળાની હુંક જ્યાં સ્તનગધ હોય,
 હુશે ન્રિલોકે કે મુજ સમ ઓજે લાગ્યશાળી શું કયાંય !

ઉપાદિ ચિંતાએ અડયણું વળી વિધન મુરકેલીએ ને
 —મળાંતાં માને તે હરખ ઉઠાં કયાંય લાગ્યાં છે;
 ખુશાલી વ્યાપી શી મુજ પર અમી-દાદિ તારી પડી જ્યાં !
 મબ્બાનો આનંદ નિજ જનનીને, વર્ણવી તે શકું શું ?

સદા કેવી માતા સતત વહુતી શુદ્ધ ને બુદ્ધ, મુક્તા !
 શકે ખાંધી રાખી પછીથી મુજને વિશ્વમાં ધીળું કોણું ?
 ન્રિલોકે કે ધીળું મુજ જનનીની જેવું ના શક્તિશાળી
 પડ્યો માને જોળે, પછીથી કયમ રે' માર્થી મારી જુહાઇ ?

સમાર્થુ માનામાં ચર અચર કેવું સકળ આ !
 વિના મા કચાંયે કો નવ લુંવી શકે આ જગતમાં;
 કૃપાથી પામ્યો હું મુજ જનનીની આંગળો હૃદે,
 હુવે ચાંદું લું મુજ જનનીના આશ્રય વડે.

હૃદે જેમાં તેમાં મુજ જનનીને હું નોરખતો,
 મને જેમાં તેમાં મુજ જનનીનો આશ્રય વડે;
 મને જેમાં તેમાં શરણુ જનનીનું જ ખસ છે,
 સદા મારી માતા અમર તપલે મારો પર તે.

કને આવ્યાં જે જે બહુ પતિત છાને પણ રહ્યાં,
 અધાંને તાર્યાં મા ! તુજ શરણુમાં તેં લઈ સદા;
 વિચાર્યું તેં ના મા ! અમ કંઈ કશું; ઠંડાલ કરીને
 —અમોને એચ્યાં શા તુજ અકૃથ આકર્ષણુ વડે !

વિના માડી કેવા જગ અમ થતા હાલહેવાલ ખૂરા !
 અમે માર્યાં માર્યાં લુંવન જુવતાં કેવું તારો વિના મા !
 ‘વિના માડી કચાંયે સુખ ન મળશે સાવ નિશ્ચિતતાનુ’
 હૃદે એ ઉગ્ધાથી મુજ મન થયું માડીને શોધવાનુ.

મળી માડી તેથી ખંડું મળો ગયું, કંઈ ખાકી રહ્યું ના;
મને થાતાં કંઈ સુજ સકળ લે એવી સંભાળ માતા !
મને મારી માના સમ હૃદય હે કોઈ ના બીજું થાતા,
સદ્ગ એવી માતા ! તુજ શરણમાં રાખને પાપોને આ.

હૃદે શ્રી સંભાળે પળપળ મને માડો મારી કૃપાળુ !
સદ્ગ મા સંભારે પળપળ હૃદે ભૂલતાં ચૂકતાં શું,
મને મારી માડી જરીં નવ કશે આડેઝે જવા હે,
મને મારી માડી સતત નિજની દૃષ્ટિમાં રાખતી રે.

બીજું હું કાળું કે સ્થળ જગ નથી મા તણું અંક જેવું,
ત્રિલોકે મા જેવું સ્થળ નવ મળો કોઈએ પ્રેમવાળું;
ગમે તેવી છેને લુલાચૂક બને તો થતે મારી મા હે,
ક્ષમા હેનાં કે જનની સમ ના, માત્ર એવી જ મા છે.

જવા જેણું જેણું નિજ મન કર્યું માડીની પાસ ગ્રેમે,
વિના માડી તેણું મન-ચિત-હૃદે સ્વાદ ના કોઈ ધર્યો છે;
સમર્થું છે જેણું જીવન સધળું માડીને કાજ ભાવે,
નિવાજયા વિના તે જનની ન રહે એહને કોઈ કાળે.

તને બારી બારી જઈ જઈ કરું નહાલ હૈયારી જાંડું
રોજે કે જેથી મા સુજ પર સહા હેત વર્ષાવીને તું;
તને રહાતાં રહાતાં યદિ વીતો જશે લાખ જનમો લાલે છો,
જતાં નાવે તોલે તુજ અમૃત શા પ્રેમની આગળે તે.

મને ભારી માના પદ વગરનું કંઈ ના લાવતું તે,
મને ભારી માના પદ વગર તે સર્વ કેં તુચ્છ લાગે;
મને ભારી માના ચરણુકમળે સર્વ તીર્થી મજ્યાં છે,
મને ભારી માના ચરણુકમળે સર્વ કંઈ મજ્યું છે.

મને ભારી માનો સુજ શિર પરે હુથ રે' ફેરવાતો,
પછીથી ત્રિલોકે કંઈ શું સુજને બાકો રે' માગવાતું ?
રહેશે જે માડી સુજ પર સહા સર્વ લાવે પ્રસન્ન
પછી ભારો વાકો કરો નહિ શકે કોઈ કોરીત વાળ.

હું તો આવ્યો આવ્યો રખડી લટકી લોથ કેવો થઈને,
મને મારું નો'તું જર્ણી પણ રહ્યું ભાન પૂરું કશુંયે;
રડી આળોટચાં મેં બહુ બહુ કર્યું આર્ત ને આર્ડ્ઝ લાવે,
કુપા ત્યારે માચે સુજ પર કુંધી, ધન્ય ડો મારો માને.

હવાં ગાયાં હું તો સુજ જનનીનાં ગાન બાવે કરું છું,
ગુણો એનાં ગાતો જ્યમ જ્યમ થયો તેમ જૂદી ફૌસે તુ;
તને લેવી આજે હૃદ નીરખતો તેવીં ને તેવીં તું મા !
—પળો ખીજુ પાછીનૂતન નવલી શ્રી જગ્યાયાં કરે હા !

હુઝરો ને લાખો ઝુપ અવનવાં માડી ! તારાં બધે છે,
બૃધાંનામાં મા ! જે સંલુચન લર્યું પ્રાણું ચૈતન્ય તું તે;
બૃધાંમાંની શક્તિ સકળ, ચરણે માત્ર બિંદુ સમી તે,
મહાશક્તિ એવી અમ જનની તે રીજલો પ્રેમભાવે.

‘ અમારા બ્રાહ્યાથી મન થઈ જશે મા ! તું રાજ વિશેષે’
કુને તારી એવાં કંઈ જ પણ મા ! માપ છે ના કથાંયે;
અમારા હૈયાનો સુદેદ કરવા પ્રેમતો લક્ષ્મિ-લાલ,
અમે ગાંડું ઘેડું સતત લવલું રાખીયે તે જ અર્થ.

તને લોકો જાળે સયુળ જળ તણો માત્ર ખાલી પ્રવાહ,
ધ્યારા અત્માની તુજ સમજતા તે ન કંઈ મહારવ;
વિના માના એકકે આણું પણ નથી ખાલો તે કેરું કચાંયે,
અધું સત્તાધીશ સુજ જનનીના શા પ્રતાપે લર્યું છે !

ગતિ તારી કોઈ પરખી ન શક્યુ, માર્પી કોઈ શક્યુ ના,
તને હૈથે જોવા, નિજ અનવવા, વીરલા કોઈ ફાષ્યા;
મહા મોંધામૂલું તુજ રસતણું કેન્દ્રભિન્હુ પમાવું,
મહામાયા માડી ! શરણ મુજને રાખજો, પાર્પી હું છું.

સદ્ગ દંકયેદું તુજ મુણ રહે, કચાંથી તું નીકળે છે
— પૂરેપૂરું કોઈ મથન કરતાં, શોધતાં હાર પામે;
છતાં તારામાં મા ! સકલ જનની દૃષ્ટિ એંચાતી રે' છે,
તને જોતાં કેવું મન ખોંગળતું પ્રેમના સુંધ લાવે !

તને જોઈ રે'તાં ટગર નથને લાવ એકાથ જમે,
ગળી જાયે કેવું મન સકળ ત્યાં તુંમહીં એક તાલે !
લર્યું શું તુંમાં કે નથન દળતાં જાર્મી જતાં ઢોંસે તે,
રહે ચોંઠી કેવાં પલક ફૂર્કે ના જરા અન્યલાવે.

સમાઈ રે'વાને, રસ તુજ નર્યો પામવાને અનેરે
— અનેકે આખ્યાં છે, નિજ શિર પદે હર્ષઘેલાં થઈને;
મરીને તે જીવ્યાં, રળી જીવનનો પ્રેમ આનંદ લુંટ્યો,
શુણો ગાતાં એવી મુજ જનર્નીના, પ્રાર્થના લાવ ખૂટ્યો.

તને છાનું છાનું હૃદ નોરખવું ઠાલું ઠાલું ગમે છે,
કપાવા તારામાં હૃદ ઉછળતું, નાચતું તે તરંગે;
છુપાયેલું તારું લુંવન સ્થ્યૂળમાં શોધી તે કાઢવાને
—મહાત્માએ કૈંક પણ ગઈ ગયા પામતાં પામતાં તે.

હૃદે આકર્ષિયા વગર ન રહ્યું તું થકી માડી ! કોઈ,
નચાવે તું સૌને ખખર પણ રે' કોઈને કેં ન એની;
ઇશારે સૌ ચાલે તુજ નયનના માનવી ચંત્ર જેમ,
મહાત્માયા એવી મુજ જનનીને કોટિ કોટિ પ્રાણું.

કઈ રીતે ગાઈ શકું તુજ મહા શક્તિ—સૌંદર્ય ગાથા ?
વિના અંલાયા કો રહ્યો નવ શક્યું તું—પ્રલાવેથી માતા;
કુપાથી તે તારે પણ હૃદ જરા જો રસાસ્વાદ ચાખ્યો,
વિના મૂઆ તેનો કદ્દિ ચ પણ તે છૂટકો ના થવાનો.

કદી જો એંચાયું તુજ પદ વિષે ચિત્ત જેનું લગાર,
કશાંમાંયે તેનું મન નહિ ઠરે, છો પ્રલોલે તણુાય;
વિના ચાખ્યા એ તો અમૃતરસનો સ્વાદ જંપે ન કેમે,
અહા શા લોલાવી જનની ! અમને તું મહી જંપલાપે !

અધાં જે લોલાતાં કંઈ કંઈ થકી છો ગમે તે લદે હો,
હતાં કિન્તુ તેમાં તુજ સવર્ણપની ગૂઢ શક્તિ વસે સ્ને;
કશાંતુ યે માના વગર નવ છે કચાંય અસ્તિત્વ સહેનો,
અમો શું જાણ્યાએ કંઈ કંઈ રોતે તું અમોને જ ખેંચો.

તણુલાં હેખાયે જગ જન અધાં કોઈ ને કોઈ લોલે,
મને તેમાં માના પ્રણયરસની શી કળા ગૂઢ લાગો !
શમાઈ છે મારી જનની સહુમાં કોઈ ને કોઈ રૂપે,
હું તો તેથી જયાં ત્યાં કરો શકું અધે માની સંગાથ પ્રેમે.

અહેલો કિન્તુ જે કર નવ કહી માડી તે મૂકી હેશે,
કસોટી લે છો મા ડગ ડગ પથે, છો ભુલાવે પડાવે;
પડે છે જે કોઈ મુજ જનનીને પાલવે એકવાર,
ન એવાને શક્તિ કંઈ પણુ કશી રોકવા શક્તિમાન.

અરે ! હુઃખી લોકો, હુઃખ મહી સડી કાં રહ્યા છો નકામા ?
ઉલ્લી છે પ્રત્યક્ષે જનની સમીપે સાદ એને ન હો કાં ?
પડેલાં હુઃખોમાં જનની સ્તવરી, રો ટકી તે જ ઉલો,
હતાં માને કોઈ સમરણ ન કરે, મા બિચારી કરે શું ?

સમરે છે માડીને નિજ લુલનનાં ધર્મ કર્તાવ્યમાં જે,
સ્વર્ણકારે કે માને મળો પરિસ્થિતિ ભાંડિ સૌ ચોણ્ય લાવે;
મળેલું એ ક્ષેત્ર નિજ જનનોનું લક્ષ્ણ કેરું ગણે જે,
કરે શો એવાને હૃદય સરસો ચાંપીને પ્રેમ મા તે.

મળેલાં કર્તાવ્યે મન હૃદયનો પ્રેમનો લાવ પૂરો
—કૃળાવા લક્ષ્ણને સમલું સમળ જે ઉત્તાર્થાં કરે સૈ;
છતી તેનામાં તો મુજ જનનોં તે થાય પ્રત્યક્ષ લાવે,
જગે મારી મા તો હસ્તોં રમતી સર્વમાં ગૂઢ ખેલે.

જગે આપી આપી જગત જન શું આપી શકશે ?
અહૃતા દેવામાં વળો શી ભમતા તે મન ધરે !
હસે છે મા ત્યારે અખુધ જનનાં તે મન પરે,
દીધેલું માનું સૌ પણ ત્યમ છતાં તે નિજ ગણે.

મળેલું મા કાજે સમળું સમળ પ્રેમથી વાપરે જે,
મળેલું એવાનું કંઈ પણ કશું ના નકામું જતું તે;
કરે જે જે તે તે નિજ જનનોના પ્રેમના લાવ અથે,
સમપીં તે માને નિજ મન સદ્ગુરુ સાવ ખાલી રહેછે.

સુકી માને ઓળે નિજ શિર થવું સાવ નિશ્ચિત હૈએ,
નથી એના જેવો કંઈ પણ ખોલે પ્રેમ હઠાવો કરો યે;
કને તારી આવ્યો તુજ હૃદયનું પ્રેમનું હૃદ પીવા,
વિસારીને મારા અવગુણું ગુણો, છાતીએ ચાંપો કે મા !

લપાઈને સ્ફુરું જનની પડ્યે મીહું તે કેવું લાગે !
નથી માડી જેને સમજું ન શકે સુખ તે કોઈ રીતે;
અમર્યાદાવાળી મુજ જનનીની પ્રેમ-વિસ્તાર પાંખ,
જહી હું હોઉં ત્યાં પ્રસરતો રહે આંખ એની અમાપ.

હૃદે માની સાથે રમત રમતાં, ટે'લટ્યુંાં કરતાં
અને વાતો ડે'તાં જનની ચરણે દહેર આનંદ શો ત્યાં !
ખુમારી શી ત્યારે મન દિલ ચઢે, આપ હો આદશાહ !
—અરે ! એનાથી યે અધિક અતુલા કોઈ સમાટ કોણું !

બિચારી વાણી ત્યાં કથી કથી શકે માડીનું શું મહત્વ ?
મને તો મા કાને કહી નવ શકું એટલું છે મમત્વ;
બિચારે શાને છે જનની તુજ જ્યાં જીવતી શિર ગાને ?
પિછાની લેવાતાં જનની હૃદયે, સૌથી મોટો જ તું છે.

અપાપી પાપીનો તુજ શરણુમાં કચાંય મા ! લેદ ના છે,
પછી મૂર્ખી લોકો તુજ શરણું મા ! કેમ લેતા નથી તે ?
થહે જેનો હાથ રહુમ કર્રોને જ્યાં તું મા ! એક વાર,
કરાવી હે તેનો લવ વમળથી માડો ! બેડો તું પાર.

પડેલા હો મૃત્યુ મુખ મહીં લલે, કોઈ આરો ન કચાંયે,
છતાં ત્યારે માને મન હૃદયથી સાહ હેતાં ઉગારે;
ઓલી મા જેવી મા સતત પડાએ સહાય રે'વા તમારે,
ન પાડો કં ખૂમ શરણુ જઈને માડોને આર્ત થૈને ?

પહોળા મા હાથો કર્રો કર્રો ચહે બાળને ચાંપી લેવા,
જુએ ! માડી કેવી તલપ તલસે ખાળ કાજે હૃદેમાં;
ઓઠો, જાળો, લોકો નિજ જનનોને પ્રેમલાવે પુકારે,
લુંલી સૌ જંબળ લપછપ, હૃદે માડોનું લક્ષ્ય ધારે.

ખધા તૂટચા કૂટચા તમ સઠ લલે, વાય વાછો પ્રચંડ,
અને ઓલાં ખાતી ઢોસતો યદિ હો ખૂડતી નાવ સાવ;
ખચાવી લે એવું કહું ય પણ હો, એક મા ત્યાં સમર્થ,
લોધી જેણો માનો નિજ લ૱ઘનમાં આશરો તે કૃતાર્થ.

કશે માડી કેરા હૃદય સરસા પ્રેમની ભાવ તોલ
—ત્રિલોકે કોઈની કહિ ય પણ તે ના શકે આવો હોડ;
શકે ચાહી જેવું જનની તમને, તેવું રહાવા હૃદેથી
નથી ખીજું એવું, જનની શરણું દો અહી આપ તેથી.

જગે જેને માથે નિજ જનનીના પ્રેમનું છત્રછાંય
અધી વાતે એના જહોં તહોં અધે સર્વ પોણાર થાય;
કહી એલો જ્યાં ‘મા’, મુખ મલકતું માનું ત્યાં કેવું થાય!
અધું પોતાનું મા પડતું મુક્રો, કે બાળની તુર્ટ લાળ.

અહા ! શો લાગે જ્યાં ભય ભય નર્યો જંપલાવાનું થાતાં !
જતી જણે લાગે હૃદયથી અરે ખૂટતી હામ શી ત્યાં !
છતાં તે વેળાએ મન હૃદયથી હામ એ હાથમાં વૈ
—મુક્રું જો માનામાં પડતું, પછી તો ઓર આનંદ વ્યાપે.

વિના જોયા માને શિશુ હૃદય તો કચાંય ના ચેન પામે,
વિના પામ્યા માને શિશુ હૃદય તો કચાંય ના સુખ હેઠે;
જવાનું મા પાસે ઢોંચણું ઘસડી જે કરે પ્રેમસાવે,
લઈ એને ચાંપી હૃદય સરસો માડી લક્ષ્ણિથી રંગે.

જતાં માના પંથે નિજ લુંવનની ભાવનાનો વિકાસ
—થતો રે' છે કેવો શરણજન જે જાણશે એક માત્ર;
હશે માડી પાસે, પણ મન ઠર્યું જેનું ના હોય મામાં
—ન એને હેખા હે, મન શરણ તો રાખજે લીન તુંમાં.

ગુમાને પોતાના ખળ પર રહી ચાલવાનું કરે ને,
કૃપાનો તેવાને અનુભવ હુદે ના થશે કોઈ રીતે;
અહું મૂકી પૂરું શરણ તુજમાં જે રહે પ્રેમભાવે,
બતાવે છે લીલા તુજ રમતની એહુને સુકારંગે..

સ્વભાવે રે' જેનું મન પકડમાં, રૂપ માતું સ્વતંત્ર
—શકે ના પામી તે, થઇ નવ શકે માનવી એવું સુક્તા;
મથે ને રંગાવા મન, મતિ, અહું, ચિત્ત, ને પ્રાણ તુંથી
—કૃપાની આંખીનો અનુભવ થશે; એ જ રંગાય માથી.

કરાવે છે મા તો અનુભવ ધણુા, બુઝિ જો હોય કોરી
—ઠરે છે ના એને મન અનુભવો, તે ન રંગાય કોઈ;
‘કૃપા તારી માડી સતત વિલસે એવું સંદ્રભાણ્ય રે’લે ?
જિલાવાને એને કરગરો લખી યાચું એ રંક હું તો.

અધાંનો યે માડી મળ હરતો તું, કેવી સંતાપહારી !
 કને આવે એને મન શીતળતા, શાંતિ તું આપનારી;
 રમાડે છે એને મન ઉમળકે તું ઉછાળી ઉછાળી,
 અહો ! એવું લાગ્ય સુજ પતિતનું રાખજે નિત્ય માડી !

વિના તારા કોઈ મનત મનમાં ના થજે કોઈ વેળા,
 રહેા રંગાયેલાં મન, ભતિ, અહું, ચિત ને પ્રાણુ તુંમાં;
 કહી મૂર્ખાધિથી તુજ પકડથી હુંથો લાગી જવાતાં
 —મને પાસે લેજે સુજ પકડોને કાનપદ્ધી જ તું મા !

જતાં પાસે તારી, નજરમહૌંથી સાવ અદૃશ્ય થાય,
 છતાં પાસે પાછી નિજ સર્મીપમાં એમ વિશ્વાસ થાય;
 જોંડી જોંડી કચાંયે જતો જતો હિસે, રહાંઝ અસ્તિત્વ તોય
 —મહાનાહે ગાજ મન હૃદયમાં આપતું જોમ ઓર.

લદે લાગે જ્યૂદાં જનતો તુજ તે મૂળ ને સુખ બંને
 છતાં જોડાયેલાં ઉલય તુજ તે ચેતનાના પ્રવાહે;
 વસે બંનેમાં તું, ઉલય સવર્ણે એકની એક મા તું,
 છતાં તાંડું થાયે સકળ સ્થળમાં દૃશ્ય મા ! જૂદું જૂદું !

જતાં હારી જેઓ નિજ જનનીને સાહ પોકાર પાડ,
અહા ! તું તેઓમાં ધીરજ, બળ ને ચેતના પ્રાણુ રેડ;
'મળે છે તારાથી બળ,' અનુભવે એમ શ્રદ્ધાર્થી જેઓ,
ધરે લાવે તારી પ્રથમ સહુમાં ધારણું જાંડો તેઓ.

અનીને તારાં જે શરણુ રહુંને પંથ કાખ્યાં કરે છે,
ભલે ભૂલે તેવાં પણ કરો કૃપા પંથ દે પાછો એને;
ન ખોવાવા એને કદિય પણ હે મા ! કરુણાળુ એવી,
લુલેલાંની દે મા નોરખો નોરખી પ્રેમ સંભાળ આજી.

જતાં તારે પંથે જન નોરખિયાં પાંગળાં ને અશક્ત,
'ચઠાવે લુલાંને ગિરિ તુજ કૃપા,' ઉક્તિ તે લાળો સત્ય;
જનો કોઈ એને કવિ-મન તણી કલ્પના ખાલો માને,
પરંતુ જેઓને અનુભવ થયો હોય તે સારો જળો.

થતાં પૂરો પંથ જહોં નોરખતાં, ત્યાં જતાં તે અધૂરો
—વધારે જાંચો ને કઠણ અધરો આવો જલો રહે શો !
—થયું જાણું પૂરું ચઠલું તહોં તો ફરતું ફર ધામ
—જતું જાયે કેવું ! મન તણી કરે મા ! કસોટી અપાર.

મહાપંચે તારે શિખર શિખરે એકથી એક ઊચાં,
ચઢાઈ લારે રહી ! શ્રમિત બન્નો જ્યાં માનવી શાસ લેતાં;
ચઢાઈમાં કોઈ લય છુંબનને લોખમાવા તણ્ણો ના,
પરંતુ નીચાણે પતન બનવા સર્વ સંજોગ ત્યાં મા !

ચઢાં જ્યાં હો પૂં શિખર નવ, ત્યાં બીજું એનાથી ઊંચું
—ચઢે દષ્ટિ સામું, મનનો સંઘળી હામ ખૂટાડતું શું !
હું હે ત્યારે માને કરગરો લળી સહાય દેવા હું પ્રાર્થુ,
કૃપા સહાયે માની સકળ શિખરે એમ માર્ગ વિતાવું.

ધણ્ણી આંટીધૂંટી પથ મહોં છતાં એકધારો બને તે,
વળાંકો આવે છે કંઈ અવનવા, તે છતાં એક રૈંછે;
મળે માર્ગે લક્તા મન જનનોને સેવતા હૃષ્ટથી જે
વધારી આનંદ, શ્રમિત મનને ઓાર *ઉલ્લાસ પ્રેરે.

તપક્ષીર્ય વિના નવ જઈ શકે કોઈ તું પાસ માડી !
અણ્ણું એવા જગત જનને પાઠ પ્રત્યક્ષ આંહીં;
રહે છે ચેતેલી મન હૃદયથી લાવના જેનો મામાં,
અહીં તેવા કેરું ગળો જઈ બધું; તે બને લક્તા તારા.

‘ગુમાને પોતાના ખળ થક્કો ચઢે’ એમ જે દ્વિતી માને,
અહું તેવાઓનું અધિક વધતું; તે તને ના પિછાને;
લીનું રાખે જેએ મન હૃદયને શાન-ભક્તિથી તુંમાં
અતાવે છે એને તુજ સ્વરૂપની આપ પ્રત્યક્ષ લીલા.

હું તો માડી ! તારા શરણુજ્ઞનો દાસનો દાસ માત્ર,
કશી મારા જેવા તણ્ણો ગણુતરી માડી ! ના તારી પાસ;
અઝૂમું હું તારા ખળ થક્કો જણે, શક્તિ તારો વિના હું
—હલાવીયે રે ! ના શાંકુ તણુખલું; મા મને સર્વ કૈ તું !

પણ્યાં છો જ્યાં પણ્યે નિજ જનનીને પામવાને ઉમંગે
—કરો જે તે માતું મન હૃદ ધરી ધ્યાન, નિશ્ચિત ભાવે;
કશી જ્યાં હૈયામાં સખડખ થતાં મા તણું ચિંતને રે,
હૃદે શ્રદ્ધા મામાં ધર્રો ધર્રો ઊડી માની ભક્તિ વધારે.

સ્વભાવે પોતાના મન જહુંં કુરે ચાલવાનું અન્નાણ્યે,
તહુંં જે ચેતે તે મન રહ્યો શકે જીવતાં જ્ઞાનભાવે;
'ઊભી છે મા પાસે નિજ મદદમાં એમ વિશ્વાસ ધારી'
પણ જૂકાવે જે હૃદય શક્યે માતું તાત્પર્ય ન્યાળી.

મહા પાપી કૈંક તુજ શરણુમાં આવોને શાંતિ પામ્યા,
બની તારા ભક્તો જનનીમહિમા ગાઈ ગાઈ જ થાક્યા;
તને પામી કંઈ પછો નવ રહે પામવાનું વધારે,
અહા! એવી માડી મુજ પર કૃપા તારો વરો સહા ચે.

જણું હો લાવે મન હૃદયથી માડી! અસ્તિત્વ તારું,
થતાં પાઠી તેથી અધિક અદકી છે વિશેષે ઊંડી તું;
રહે છે જે તારે શરણ, મનમાં સાવ નિશ્ચિત રે', ને
રહે મા આધારે, કંઈ પણ થતાં માડીને સાહ હે તે.

‘થતાં જૂદી જૂદી પરિસ્થિતિ જગે જીવને હેતુ એનો
—હશે શો’ એવું જે મનન કરોને વર્ણે, જીવશે તો;
મળેલાં કર્તાંયે મન હૃદયથી જ્ઞાનથી ભક્તિલાવ
—ધરે છે જે ઊંડા, હૃદ ધની શકે મા તણો તે જ લક્તા.

મળેલાં કર્તાંયે નિજ લુલાનનો ધર્મ જે સત્ય માને,
મળેલાં કર્તાંયે નિજ તણું થતું શ્રેય સૌ માનતા જે,
‘મળેલું’ કર્તાંયે નિજ જીવનના ક્ષેત્ર વિકાસનું છે’
લહું એવું કર્મે, મન જનનીને જે ધરે, હૃદાણ પામે.

‘કણોરું છોરું તો કહિક અનતું કિંતુ માતા કુમાતા
અની જાણી કચાંયે નથી’, તુજ વિષે એ લરોંસો મને મા !
‘તને શોલા આપી શકું જુવનથી, પ્રેમલક્ષિતથી હૈયે
રહેવા રંગાઈ’ મુજ પર કૃપા એવી હોને સહાયે.

જે માના ખોળા સમ સુખ કશું કચાંય ખીજું મળે ના,
રહેવા હેણે તું મુજ નસીબમાં એવું સદ્ભાગ્ય માતા !
રમંતાં ખોળામાં શિશુ મન વિષે જે ખુશાલી રહે છે,
ખુશાલી તે તોલે જગતલરનો તુચ્છ આનંદ લાગે.

મણી માતા એઠે ઘર, પછી મને શા ઉધામા કશા રે ?
સઢા જોઈ મોહું મુજ જનનીંતુ, પ્રેમ-આનંદ લાઘે;
સુખી એવા મારા દિવસ સધળા જય જેની કૃપાથી
—લળી વંદું એવી મુજ જનનીને, શા થઈ હું કૃતાર્થી !

જે માડી કેરા પદ્ધકમળના આશ્રયે જે રહેશે
શકે હંડી એને જગતલરમાં કોઈ ના કોઈ રીતે;
મળે જે નિર્દ્દેશ સુખ, અનુભવી હોય તે એક જાણું
ઓળાને સ્વરૂપે યે જનની-સુખનો ખ્યાલ કેમે ન આવે.

ખૌલ લોકો એને નવ સમજતા, કદુપના માત્ર ધારે,
જગે લોકો એને 'ઉંઘ મહોં મહિયુ સુખ' એવું પ્રમાણે;
પરંતુ કે રીતે સુખ મળો શકે તે રીતે વતી જોઈ,
પછી હૈથે એવું સુખ ન મળતાં, બોલવા સર્વે છુદ્દી.

લદે માને કે ના, જગ જન મને ના પડી કાંઈ એની,
કરે કિંતુ માની શી અવગણુના ! તે ન સે'વાય હુંથી;
પડી પાયે તેથી જગત જનને પ્રાર્થના રાંકની કે,
'ઓડી તીવ્રાકંદ્ધા જગવી હૃદયે, વતી નિર્દ્દ્દ, જોને.'

મળે જે એની સૈ શરત, રીતને પાળવાનો ઉમંગ
—કરી જોઈ પૂરું પછીથી વફનો વિશ્વના સર્વ લોક !
તમના માતાને હૃદ નીરખવા આગ જેવી જગાડી,
કરી જોયા કે નિજથી બનતું સર્વ, જોનો પછીથી.

વહે છે માડીની જગ સકળમાં ચેતનાશક્તિ સૂક્ષ્મ,
ઝૂભિકા હો શુદ્ધ મન હૃદયની તે શકે જાણો તત્ત્વ;
થવાની જે શુદ્ધ રીત, જીવનમાં લાવથી તે ઉતારો,
પછી માની લીલા-રમત સધળી આવશે ખ્યાલમાં તો.

મહ્યાનો આનંદ, સુવજનથી થયાં જે વિખૂટાં, પિછાને,
મહ્યાની તો મોજ અકથ રીતથી ઝૂરતું હૈયું માલે;
મહ્યાનો આનંદ કર્થી કર્થી શક્યો ના કથાયે કશાએ,
મહ્યાનો આનંદ મન હૃદયથી જે મળે તે જ માણે.

‘મહ્યા વિના જેને કંઈપણ વિષે ચેન કે જાપ ના’વે,
‘મહ્યા વિના જેને મન હૃદયથી કચાંચ આરામ ના’વે;
‘મહ્યા વિના જેને સુખ નવ વળો’, જાંખના એવી જેને
—ખરે માને હૈયે મળી જ શક્શો એકલા ભાત્ર તે તે..

રહેલી મા ગૂઢ સકળ સ્થળમાં સૂક્ષ્મ કેવી અગમ્ય !
ન આવે કોઈની પકડ મહીં મા, એવી પૂરી સ્વતંત્ર !
હશે જેના જેઓ મન હૃદયથી લક્તા પૂરા થયેલા
—પિછાની તેઓને હૃદય શક્શો એકલા સાચું તેવા.

કશું માગી માગી વધુ તુજ કને માગતો હું નથી, મા !
ન જે મા ! હું માગું લાળીં તુજ કને, માગવા જાઉં હું કચાં ?
મને જેમાં તેમાં સુજ જનની ! તું કામધેનુ ઝેંપે છે,
અધી આશા દુલ્લા તુજ વગર મા ! કોણું પૂરી શકે તે ?

મને તો પ્રત્યક્ષ મુજ જનતો તું સર્વ વાતે સમર્થ,
લક્ષે હે કે ના હે મુજ દિલ તણું માણ્યું, નિશ્ચિત તોય;
હશે જેમાં મારું હિત જડુર તે આપ મેળો જ દેશો,
લરોંસાથી સ્ફૂરો તુજ પર, હું તો સહોડ તાણું જ હૈયે.

હું તો અજ્ઞાની છું, મતિ વગરનો મારું કલ્યાણું શેમાં
—ન જાણું તે પૂરું, પણ ત્યમ છતાં હું કરું નિત્ય માણ્યાં;
હૃહે માણ્યાનો મા ! લળી તુજ કને ઓર આનંદ આવે,
શિશ્ય માને કેવું પજવી પજવી મોજ ને ઠાંઠ માણે!

હૃહે માડી કેરા અમૃતખ ખરા પ્રેમનો સ્વાદ મીઠો,
ચઢી માની છાતી ઉપર રમતાં ખાળની મસ્તી પેખો;
કશી વાતે એને જનતો ન કરે રેક કે ટેક કાંઈ,
અને માને લાગે સુખ શિશ્ય તણું ઊલટું એલવાથી.

સહી કે છે મા સૌ નિજ શિશ્ય તણું કે થતાં આડું તેડું
અને શિક્ષા દેવી ઘટતી જહોં હો, પ્રેમથી આપતી સૌ,
જગે મારી માના સમ અવર ના કેાઈ નિષ્ઠુર પૂરું
વળી સાથે માના સમ અવર ના કેાઈ પ્રેમાળ એવું.

જગો જે કૈ લો છો અમથું અમથું મેળવી ના શકો તે,
પરંતુ મા કાને મરણુથી વધુ આપતાં સર્વ ખૂટે;
રહે જેને હૈયે ધૌરજ અતીશે આપવામાં ખધુંયે,
મળે એને માડી ભન ઉમળકે, વાર્ણ વાર્ણ જઇને.

ન રંગાયે બુદ્ધિ જહુંં સુધી ખરા લક્ષ્ણિના રંગથી તે,
ન માને આવે તે મહદ ખપમાં પૂરી પિછાનવાને;
કયે કોરી બુદ્ધિ થકો જનનીની આલો વાતો, ન પામે,
રહ્યો ખાંડાધારે પથ, મરળુંવા શૂર જે લક્ષ્ણ પામે.

જગો ચાલી આવી શરણજનની એકધારી કતાર,
શરૂ આદિ કેરો કહો નવ તૂટચો, ચણ એવો અખંડ;
યુગો યુગો વીત્યા પણ નવ હુટે આહુતિ હેવો માને,
અને ચાલી આવી જુંવતી જગમાં લાવના એવો રીતે.

થયા માડી કાને શરણજન કૈં સર્વ વાતે ખુવાર,
છતાં ચે ના શખદ મુખ થકો કદી કાઢિયો છે લગાર;
અને હોમાવામાં નિજ જુંવનથી ઉર આનંદ માણ્યો,
મખ્યા એવા માને, વળો જગતમાં જુવતો ચણ રાખ્યો.

રહેલો સહાવ જનહૃદય, તે લક્ત એવા પ્રતાપે,
જગે જો ના હોય શરણજન તો ભાવના મૃત્યુ પામે;
અહા ! એવા લક્તો તણું જગ પરે કેટલું ઝાણું ભાડે !
નથી એનું જાંડું જગતજનમાં ભાન કે સાન કૈં યે.

થયા વિના લક્ત કંઈ પણું કશાના, ન એને પિછાનો
થવું એવા લક્ત સહજ નવ છે, હોતમનના બને તો;
તમનના માડીને હૃદય મળવા જેની ઉત્કંઠ જગે,
મજ્યા વિના એવો નવ રહૌં શકે મૃત્યુ આવે ભલેને.

મડાગાંડો જે જે સમજું હરએ કાપવાનું કરે છે,
શુમાવામાં એવું મન સમજતો શ્રેય પોતાનું સૌ તે;
અહે જે તે કાજે જન દઈ શકે મૂદ્ય માંગું બધું યે
વિના ચાહ્યા કેને જનની ન મળો, મૂદ્ય આખ્યા વિના તે.

તમારી રીતેથી, તમ સમજણે જો પડી ખાલી રેશો,
હુદે માને પામી કદી નહિ શકો નિશ્ચયે જાણી લેલો;
થશો જ્યાં નિર્દ્દેશ મન હૃદયથી શુદ્ધ હોમાદ યરો,
મળી માને ત્યારે કંઈ કળી શકી, એતશો સર્વલાવે.

તને જોઈ જોઈ મનડું હુળવો લાર ઓનો કરે છે,
તને જોઈ જોઈ મનડું શામતું, રીજતું સૌ પ્રકારે;
તને જોઈ જોઈ મનડું અનતું મુક્ત સૌ વાતથી તે,
તને જોઈ જોઈ દિલ ઉમળકો જાગતો ઓર લાવે.

કૃપા-લીલા તારી અકળ વહ્તા છો લલે સર્વ લોક,
પ્રવેશ્યા ના જેએઓ જનની હૃદમાં, તે વહે એમ ફૈક;
દિલાસો ખાલી તે નિજ મન થકી મેળવી શાંતિ લે છે,
મર્યાં વિના સ્વર્ગો નવ જધ શકે, કોઈ કોના ખતાવ્યો.

કંઈ સાંતો લક્તો સ્તર્વી સ્તર્વી ગયા તારી ગાથા અનેરી,
હું તો તેએ કેરા પદકમળની ધૂળની યે ન ધૂળ,
છતાં જેવો તેવો હૃદ ઉમળકે આ લવારો કર્યો છે,
હશે જે સંહલાવી મુજ જનનીની લક્ષ્ણિતનું તરવ દેશે.

કઈ રીતે મોઢ મુજ જનનીનાં હું વખાણ્યો કરેં શાં ?
અધાંને યે લાગે નિજ જનની શી ઠાલી ઠાલી હૃદેમાં !
મને મારી માના કરકુમળનો સ્પર્શ જહુ લર્યો શો
—થતો રે'જે જ્યાં ત્યાં લળો કરગરી પ્રાર્થતો રંક હું તો.

રખે ભારા સામું કહો નોરખતાં, અંત મારો ન આવે,
અધું જોવા જતાં મુજ પતિતનો હેમ ઉદ્ધાર થાયે ?
હુદે ખાલી ભાત્ર તુજ સમરણને જાળવી રાખવાનું
—હું તો જાણું બાકી કશું ચ મુજને આવડે છે ન બીજું.

તને સંભારીને ડગ ડગ લરી ચાલવા ખંત ધારું,
તને સંભારીને મન હૃદયથી અર્યનાચો કરું હું;
'તને જાણ્યી હિન્દ્ય મુજ લુંખનનું પ્રેમ-સંભારણું તે'
હુદે જોવામાં તે પતિત મુજને લાગ્યશાળી પ્રમાણું.

અમીદિષ્ટ તારી મુજ પર હજો, માત રૈનો પ્રસન્ન,
હું તો નાનું છેારું કંઈ ન સમજું, સાવ પૂરો ગમાર;
પડયો તારે પાલે કરવું જ્યમ હો, જે તને જેમ ઝાવે
—અધું તેવું મારું ધટતું કરજો, પ્રાર્થના પાદમાં તે.

તને મા ! જોવાતાં નોરખવું હતું તે અધું જોવું લાગ્યું,
તને મા ! જોવાતાં સધળું મળવું જે મળી સર્વ ચૂકયું;
તને મા ! જોવાતાં મુજ નસીબનું પાતું પૂરું જ ખૂદયું,
તને મા ! જોવાતાં મુજ ગરીબનું સર્વ સૌલાગ્ય ઉંઘ્યું.

‘તને મા જીવાડી હૃદયપટમાં ચેતનાયુક્ત હોવા’
હતો એવો મારો કંઈ જીવનનો સ્વરૂપ-આદર્શ બાંઝા;
મથાંયાં જોણે સૌં કીંધું જ મુજને, ઉધવાચે ન હીધેા,
કૃપા માડી તારી મુજ પર હતી, ઊજળાદી થયા તો.

‘કૃપામાં તારી હું સતત વિલસું’ એજ સફ્લાગ્ય માનું,
ખીંણને મારે શું કંઈ કરવું છે, સર્વ મારે નકામું;
કૃપા હોતાં તારી સધળું જગતું રાજ્ય તૈલોક્યનું ચે
—મજયું જાણું હું તો, અવર પરવા ના મને કંઈ કયાંચે.

વિખૂટો માડીથી યુગયુગ થયાં શો પડી હું ગચેલો!
રહી છુપાયેલી હતો, મુજ કને માડો કિંતુ ન જોયું;
તને જેવા કાજે તલખ હૃદયે તેં મને મા! જગાડી,
કૃપા એવી તારી કયમ કરો કદી ભૂલો ભૂલાય હુંથી.

હતું કેવું મારું ગત જીવન જે, તે બનયું આજ કેવું!
શકે જાણ્ણી એને કયમ કરો ધીણાં, જાણુતી એક મા! તું;
મને દુલ્ભાઙ્ગિને જનનો મળતાં સર્વ સફ્લાગ્ય લાદ્યું,
હવે મારે કોનો જગ અપ નથી, માડીથો સર્વ પામું.

ત્રિલોકે મા ! તારી જ્ય જ્ય થજો, તારી સત્તા પ્રવર્તો,
 કૃપા સત્તાધીશ મુજ પર હું તારી સૌ વાતમાં તો;
 ‘ અધું તારું ચાદ્યુ મુજ પર થજો, શૂન્ય રે’વાઈ પૂરું
 —લરાણ્યાં તારાં તે ડગ મુજ થકી સૌ ભરાજો’ હું ચાચું.

ન ખાવાતું છૂપી રીતથો મુજને ખાઈ લેતાં હૃદ્ભીથી,
 મને મા ! તે વેળા અટ તું પકડી પાડીને સાન હેતી;
 કરાણ્યું છે તેં મા ! મુજ હૃદ્યમાં ભાન કું વેળ એવું,
 સુદા એવી માડી ચુગચુગ લુંબી, તારજે સર્વને તું.

ખધાં કું કું લેળાં નિજનું સધળું આપી તુંમાં શમાતાં,
 છતાં તું તો કેવી નિજ સ્વર્ણપથી જેવીને તેવી રે’ મા !
 કશાથીયે રંગ તુજ અસલનો ના કહી ફેરવાયે,
 ભદ્રા એવી માડી ! અસલ મુજને રાખજે મૂળ રંગે.

સ્મરણ ભાવના

૩૮

હરિંગિત

પ્રિય નામને ઉરમાં સ્મર્યાં કરશું અમે ખડુ ગ્રેમથી,
પ્રિય નામને ઉરમાં સ્મર્યાં કરશું અમે ખડુ રીતથી;
પ્રિય નામને ઉરમાં સ્મર્યાં કરશું અમે ખડુ ખંતથી,
તુજ નામનો પ્રભુ તંત જરી ના છોડશું હરગિજ કંઈ.

જીવન તણું અતિશય કઠણું દારુણું જંઝાવાતમાં
કે સહુ દિશે સ્ફૂર્તે નહિ એવા જીવન અંધારમાં;
જીવન તણું ચઢતી અને પડતી મહીં પળખળ સહા,
તુજ નામનું પ્રિય સ્મરણું તે સાથી રહો મન-હૃદયમાં.

સંસારનાં કર્ત્વયમાં, વ્યવહારીઓાની સાથમાં,
સહુ કામમાં, ખાતાં, પીતાં, ઊઠતાં અને વળી બોલતાં;
જે જે કંઈ કરતાં, બધાંની સાથ વર્તીતાં સહા,
તુજ નામનું પ્રિય સ્મરણું તે સાથી રહો મન-હૃદયમાં.

મુશ્કેલીમાં નડતી અમોને ને ઉપાધિમાં જગે,
અગડા અને કંકાસમાં, દિલમાં થતાં સહુ દર્દમાં;
દિલની અમૂંજણુમાં અને આવી પડેલી ગુંચમાં,
તુજ નામનું પ્રિય સ્મરણુ તે સાથી રહેલા મન-હૃદયમાં.

મનના વિચારોમાં અને મનની અધી યે વૃત્તિમાં,
મન વાસનામાં, પાપમાં, ચિત્તના અધા સંસ્કારમાં;
મનની રમત ને ગમતમાં મનના રમણ ને વલણુમાં,
તુજ નામનું પ્રિય સ્મરણુ તે સાથી રહેલા મન-હૃદયમાં.

અમ શરીરથી બનતી છિયામાં, ઈન્દ્રિયોના વિષયમાં,
અમ શરીર કેરા રોમરોમે, હૃદય કેરા લોહીમાં;
રગ રગ મહીં, નખશિખ મહીં, ને શરીરના નવ દ્વારમાં
તુજ નામનું પ્રિય સ્મરણુ તે સાથી રહેલા મન-હૃદયમાં.

ખટ રસ તણું સહુ સ્વાહમાં, મીઠી મીઠી અધી વાસમાં,
ઉર ચેતનામાં, બુદ્ધિમાં, ચિત્ત પ્રેરણું મહીં, પ્રાણુમાં;
અમ લાગણીમાં, ભાવનામાં, પ્રેમમાં, રસમાં અધા,
તુજ નામનું પ્રિય સ્મરણુ તે સાથી રહેલા મન-હૃદયમાં.

આધાર સૌ નિજનો સહા માની ઉપર ને ધારતુ,
માને અતિશય ઠુઠાલથી જ્યમ આણું પોકારતુ;
વિખૂંકું પડેલું માડીથી હરપળ કરે શું આરડયાં !
તેવી રીતે તુજ નામ પ્રલું !, તારું સ્મરાને તાનમાં.

જીવન તણું સહુ લંગમાં, જીવન તણું સહુ રંગમાં,
જીવન તણું એ અટપટા આડા જિલા સહુ તારમાં;
મારી ગમે તેવી ભલે ડો સર્વ જીવન-લાતમાં,
રસીદું વણુયાં લ્યાં કરે પ્રિય નામ તારું બાવમાં.

સંખંધીએ ને સ્વજનની સહુ વાતમાં ને ચીતમાં,
સંસારના વ્યવહારમાં ને જે થતાં સહુ કાર્યમાં;
પત્ની અને પરિવારમાં છેને પરોવાયેલ હો,
તે તે દશામાંહે પ્રલો ! તુજ નામ પ્રિય હૈયે વસો.

પ્રિય નામ-સ્યુર્ય ઉગ્યા થકી શ્રીએ જીવન-અંધાર સૌ,
એવું કૃપાથી જીવનમાં અમને કુદવજો, કુળવજો;
ચાનક અમેને લાગજો તુજ હિંય જે પ્રિય નામની,
પ્રગટી રહો અમ જીવન તે છાયા રૂપે તુજ પ્રેમની.

સારા ય જીવન-પટ તણું તાણું અને વાણું વિષે
લીજિયતા હો રગરણે તુજ પ્રેમથી રંગાયતા;
તુજ નામના પ્રિય સ્મરણુના ડૈકે સદ્ગી ડૈકાયતા,
એવું પ્રલુ-પદ હો સમર્પિત આ જીવન, હો તુજ કૃપા.

તુજ નામનો મહિમા ઋષિઓ કૈંક લક્ષ્મા કવિ કથે,
હું તો બિચારું રંકડું તે શું કથી કથીને કથે ?
જ્યમ સૂર્ય આગળ આગિયો, દરિયા કને ખાખોચિર્ય,
હીરા કને જ્યમ કાચ એવો સાવ હું નાદાન છું.

આ લેખકનાં બીજાં કાઠયો।

	મળવાનું ડેકાણું	કિંમત
મનને	સર્સુ સાહિત્ય વર્ધંક કાર્યોલય	૦—૩—૦
જીવન પગલે	" " "	૦—૧૦—૦
તુજ ચરણે	" અને નવજીવન કાર્યોલય	૦—૪—૦
હૃદય પેડાર	" " "	૧—૦—૦

કેટલાંક મનન કરવા જેવાં પુસ્તકો

સ્વામિ આધ્યાત્મિકાંથી કૃત

હું ડોણું ?	શ્રી રામકૃષ્ણ સેવાસમિતિ અમદાવાદ	૨—૪—૦
તું ડોણું ?	સર્સુ સાહિત્ય વર્ધંક કાર્યોલય	૨—૦—૦
શ્રી રમણ મહાર્થ	" " "	૧—૦—૦
તે ડોણું ?	ભક્તિમાર્ગ કાર્યોલય, અમદાવાદ	૩—૦—૦
કાળની અતિ	" " "	૩—૦—૦
શ્રી રામકૃષ્ણ કથામૃત	સર્સુ સાહિત્ય અમદાવાદ	૫—૦—૦
તત્ત્વચિત્તન	શ્રી રામકૃષ્ણ સેવાસમિતિ , ,	૨—૦—૦
શાનયોગી અંદુભાઈ	" , , "	૪—૦—૦
સમારક અંથ		
શ્રી. ગિરીશચંદ્ર	" " "	૦—૬—૦
શ્રી. રામચંદ્રહાત અને નાગમહારાય સર્સુ સાહિત્ય અમદાવાદ	૧—૦—૦	
સ્વામી વિવેકાનંદ (જીવનચરિત)	" " "	૩—૦—૦
સ્વામી રામતીર્થ	" " "	૩—૦—૦

To that Lord of my Heart, I Bow

The Earth bedecks Herself
In a silken saree of emerald green
Dotted with pretty designs
Of various shapes and tints,
And rivals the grace of Laxmi
To captivate Your heart
And be Your darling sweet.
To That Lord.....

x x x

The sweating hard persistence
Of those who toil is You,
The zeal, and zest and spirit
Of those who dare is You;
Of the worlds, You ever evolve
The silent witness, You.
The Inner Being of purest souls
Their outer action, too,
To that Lord.....

x x x

You are, the valour and strength and soul
Of brave and mighty souls;
And, when they win titanic fights
You, their victory proud.
And You, the Beauty, the most bewitching
Of all that charms the eye.
To That Lord.....

(Translated for "The Vision" from "તુન અરણે")